

Jaké jsou úkoly vzdušných sil?

(Doktrína nizozemského královského letectva)

Nizozemské vojenské letectvo nedávno vydalo novou doktrínu. Pod tímto pojmem se chápou závazně stanovené normy, linie, které musí být při rozpracování politických a vojenských operací závazně respektovány. Jde tedy o vyjádření způsobu použití jednotlivých druhů ozbrojených sil, v tomto případě letectva. Tato doktrína jednak vychází z doktríny nizozemských ozbrojených sil (včetně typů a charakteristiky konfliktů), a proto i z doktríny Severoatlantické aliance, jednak reaguje na současnou geopolitickou situaci. Dokument má ráz učebnice s rozsahem přes přes sto stran, a je proto možné uveřejnit jen některé jeho části.

* * *

Nizozemské ozbrojené síly mají být aktivní jak v době míru, krize a války. Jejich úkoly lze rozdělit do různých oblastí: spojenecká obrana, řešení krizí, národní úkoly a úkoly v rámci státu. Nejpravděpodobnější oblastí nasazení královského letectva je v současné době při řešení krizových situací. Proto musí být královské letectvo schopno působit na všech úrovních tohoto nasazení. Způsob vedení operací je, kromě disponibility zdrojů, určován hlavně výcvikem, zkušenostmi a směrnicemi vydávanými operačními veliteli. Východiskem je doktrína. Ta se zabývá tím, co je všeobecně považováno za „nejlepší“ způsob plánování, organizace a nasazení letectva.

Použití vojenské síly v konfliktu je prostředkem pro dosažení politického cíle. To znamená, že vojenské operace jsou pokračováním politiky s použitím jiných prostředků. Nizozemské království a jeho spojenci po dlouhou dobu provádělo defenzivní politiku usilující o zachování národní a mezinárodní bezpečnosti a stability. Nelze předpokládat, že všechny národy podporují podobné zásady anebo považují vojenskou sílu za ryze defenzivní nástroj. Proto i ty nejvíce mírumilovné národy musí chápat faktory ovlivňující vojenské konflikty, pokud se chtějí podílet při zachovávaní mezinárodního míru a stability.

Typy a charakteristiky konfliktů

Každý konflikt má specifické charakteristiky, které vyjadřují jeho povahu. Tyto charakteristiky zahrnují: příčiny konfliktu, vlastnosti stran zapojených do konfliktu, druh operace a geografické a klimatologické podmínky oblasti operací.

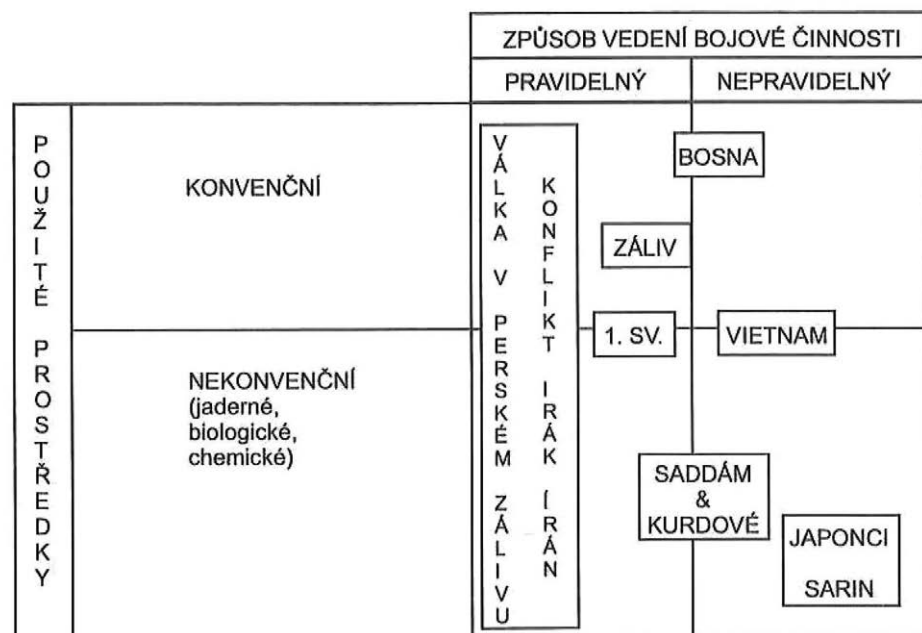
Ačkoli existuje mnoho typů konfliktů, je možno rozlišovat mezi třemi hlavními druhy: mezistátní, vnitrostátní a nadnárodní konflikty. Mezistátní konflikt je konflikt mezi suverénními státy nebo zákonnými vládami (jako v konfliktu v Perském zálivu). Vnitrostátní konflikt je konflikt, v němž jednou stranou je suverénní stát a druhou stranou (nebo druhými stranami) není ani suverénní stát ani představitel zákonné vlády. Tento druh konfliktu probíhá uvnitř hranic státu (například, konflikt v Severním Irsku). Nadnárodní konflikt je konflikt, který neprobíhá uvnitř teritoriálních hranic

nějakého státu, v němž je jedna ze stran suverénním státem a druhá strana (nebo ostatní strany) není ani suverénním státem anebo reprezentantem zákonné vlády. Tento druh konfliktu překračuje formální územní a politické hranice, hlavně v důsledku politicko-náboženských, etnicko-nacionalistických a jiných kulturních rozdílů, které nejsou totožné s formálními státními hranicemi (např. turecko-irácký konflikt týkající se Kurdů).

Tyto tři typy konfliktů mohou být všeobecně charakterizovány jako konvenční, nekonvenční, pravidelné a nepravidelné. „Konvenční“ a „nekonvenční“ se týkají druhů použitých prostředků. „Pravidelné“ a „nepravidelné“ se týkají toho, jak jsou zasazeny. V konvenčních konfliktech se nepoužívají jaderné, biologické nebo chemické zbraně. Za nekonvenčních konfliktů se tyto zbraně používají. Pravidelné konflikty zahrnují „tradiční“ taktiku pokud jde o manévry palbou a pohybem, plus jednotné velení, jako např. ve válce v Perském zálivu. Nepravidelné konflikty zahrnují guerillu a partyzánský boj. V dalším se tato stať zabývá charakteristikami pravidelných a nepravidelných konfliktů. Rozlišování mezi pravidelnými a nepravidelnými operacemi je důležité, protože charakteristiky povahy konfliktu hrají důležitou úlohu při zjišťování možnosti a omezení operačního zasazení různých zbraňových systémů a jednotek. Nizozemská obrana bude zpravidla čelit vnitrostátním a nadnárodním konfliktům a jejich nepravidelné povaze. Pravidelné a nepravidelné konflikty mají svoje vlastní charakteristiky (viz obr. 1).

Pravidelné charakteristiky:

- Jasně porušení mezinárodního práva.
- Zřejmý agresor a jedna nebo více obětí.

Obr. 1

- c) Agrese prováděná pravidelnými jednotkami.
- d) Otevřené operace.
- e) Používání organických struktur: frontová linie, armádní sbory, divizní prostory atd.
- f) Palba a pohyb (mobilní působení proti soustředění).
- g) Zpravidla pod ústředním vojenským velením.
- h) Důvod pro konflikt zpravidla racionální (území, strategické suroviny atd.).

Nepravidelné charakteristiky:

- a) S použitím síly a bez použití síly.
- b) Agresora nelze vždy jasně identifikovat.
- c) Obvykle není známo, kde operace probíhají, pohyby a operace nejsou viditelné.
- d) Základny nejsou známy, pravděpodobně je známa pouze jedna základna operací.
- e) Žádné stálé fronty, pojmy fronty a týlu nevystihují situaci.
- f) Operace na taktické úrovni vysoce decentralizovány, nebo nejsou centrálně řízeny.
- g) Rozsah operací se mění.
- h) Akce často z postavení naprosté slabosti, avšak někdy s místní převahou.
- i) Velikost jednotek se mění.
- j) Operace jsou zaměřeny na vytvoření zmatku a způsobení škod.
- k) Přípravenost přijmout oběti a pokračovat v konfliktu po dlouhou dobu.
- l) Důvody pro konflikt všeobecně etnicko-náboženské nebo politicko-náboženské.
- m) Vojenské řešení nezaručuje úspěch: je nutno také získat „srdce a myšlení“ obyvatelstva.
- n) Racionální řešení není vždy možné.

Mezistátní konflikty mají všeobecně pravidelnou povahu, zatímco vnitrostátní a nadnárodní konflikty mají všeobecně povahu nepravidelnou. Avšak rozlišování mezi povahou pravidelnou a nepravidelnou není vždy zřejmé. V praxi nebude řada výše uvedených charakteristik někdy dostatečně jasná, aby bylo rozlišení snadné. Kromě toho, charakteristiky konfliktu – a proto i jeho povaha – se budou měnit s časem. Pro dosažení požadovaných výsledků v konfliktu má zásadní důležitost správné a soustavné hodnocení konfliktu.

Rozdíly charakteristik mezi výše uvedenými pravidelnými a nepravidelnými se týkají hlavně druhu operace. Zde je důležité poznamenat, že konflikty s nepravidelnými charakteristikami spočívají hlavně na politicko-ideologických sporech. Platí to zvláště pro nepravidelné konflikty ve třetím světě. Nepravidelné konflikty v těchto oblastech jsou všeobecně založeny na teoriích Mao Ce-tunga. Za těchto konfliktů je politická infrastruktura důležitější než vojenské operace. Politická infrastruktura poskytuje základ pro získávání, zpracování a předávání informace, finančních zdrojů, rekrutování osob, pro stínovou vládu a sestavování plánů akce. Politická indoktrinace a získávání podpory ze strany lidu jsou hlavními cíli operace. Vojenská akce je podřízena těmto cílům a nemá rozhodující důležitost. Za vietnamské války severní Vietnamci bojovali v průměru jeden den měsíčně. Porážka protivníka v konfliktu, v němž protivník operuje na nepravidelném základě, vyžaduje především překonání jeho politické struktury. Na sekundární úrovni to může zahrnovat vojenskou porážku protivníka. Avšak to nemusí být nutné.

Většina nepravidelných konfliktů na periférii oblasti Severoatlantické aliance spočívá na etnicko-nacionálních a politicko-náboženských sporech. Avšak tyto konflikty spočívají mnohem méně na politických strukturách, a proto méně na politických

sporech. Vojenská porážka protivníka musí všeobecně vést k dosažení žádoucího cíle, pokud nebude řešení dosaženo dříve jako výsledku diplomatického zákroku.

Cíle

Základem nizozemské obranné politiky je národní bezpečnostní politika. Účelem národní bezpečnostní politiky je zajistit nezávislost, celistvost, stabilitu a blahobyt státu politickými, ekonomickými, sociálně-kulturními a vojenskými aktivitami zaměřenými na zachování a posilování mezinárodního práva, jakož i standardů a hodnot mezinárodního společenství. Účelem výsledné obranné politiky je: „Chránit hodnoty, normy a zájmy Nizozemského království s použitím vojenských prostředků.“ Nizozemská obranná politika je shrnuta v politických dokumentech. Příkladem je „Přehled obranných priorit“, který je pravidelně hodnocen a podle potřeby upravován. Hlavním úkolem Královského nizozemského letectva je: „Řídit a zařazovat personál a materiál od podřízených plánovacích jednotek tak, aby mohly podporovat obrannou politiku“. Dokument „Poslání Královského nizozemského letectva“ to vyjadřuje takto: „*Královské nizozemské letectvo brání vzdušný prostor a poskytuje leteckou podporu pozemním a námořním operacím, kdekoli to nizozemský stát požaduje. Jsme připraveni k zasazení pro řešení krizí, v operacích a při humanitárních úkolech všude na světě.*“

Úrovně strategického procesu

Každá země má národní zájmy. Rozhodování o zasazení ozbrojených sil ve značném rozsahu závisí na stupni, v němž jsou životně důležité národní zájmy považovány za ohrožené. Strategický proces spočívá v převedení těchto národních zájmů do cílů. Účelem strategického procesu je vytvořit prostředky a příležitosti pro dosažení těchto cílů.

Rozlišují se čtyři interaktivní a vzájemně související úrovně strategického procesu, a to: politicko-strategická, vojensko-strategická, operačně-strategická a taktická.

Politicko-strategická úroveň je zaměřena na použití národních zdrojů pro dosažení cílů bezpečnostní politiky. Politicko-strategická úroveň se zabývá všeobecnými hledisky zasazení ozbrojených sil a zahrnuje, například, ekonomickou, sociálně-kulturní, diplomatickou a vojenskou složku.

Vojensko-strategická úroveň. Vojenská složka politicko-strategické úrovně je známa jako vojenská strategie. Vojenská strategie je uměním a vědou o budování a zasazení ozbrojených sil pro dosažení politicko-strategických cílů.

Operačně-strategická úroveň je zaměřena na zasazení vojenských prostředků pro dosažení vojensko-strategických cílů. Toto je úroveň, na níž jsou plánována důležitá tažení a operace. Operační aktivity – tj. řízení vojenských akcí na operační úrovni – tvoří vazebný článek mezi vojenskou strategií a taktikou. V praxi se to uskutečňuje stanovením operačních cílů, řízením operací a zasazováním prostředků v různých oblastech operací.

Taktická úroveň. Na taktické úrovni jsou vojenské prostředky zasazovány, aby bylo dosaženo operačně – strategických cílů. Taktika je uměním používání pozemních, námořních a leteckých sil ve střetnutí s protivníkem. Taktická úroveň je ta úroveň, na níž jsou ozbrojené síly zasazovány do boje.

Ozbrojené síly

Jednou z povinností ozbrojených sil je poskytovat politickému vedení souhrnná doporučení týkající se politické strategie a požadavků na budování ozbrojených sil a materiálních požadavků. Ozbrojené síly jsou vládě odpovědné za formulaci a realizaci operačních aktivit a taktiky a od ozbrojených sil se požaduje, aby cvičily a připravovaly vojenský personál pro krize, ozbrojené konflikty a válku.

Organizace obrany Nizozemska je uspořádána do tří druhů ozbrojených sil a vojenské policie. Technologický pokrok vedl k rozšiřující se integraci možností a velitelských odpovědností nizozemského vojenského námořnictva (Royal Netherlands Navy), pozemního vojska (Royal Netherlands Army) a vojenského letectva (Royal Netherlands Air Force), tzv. integrované obraně. Pozemní vojsko a námořnictvo rozšířily rozsah a dosah svých aktivit do třetí dimenze a letectvo začalo hrát stále více dominantní úlohu na souši i na moři. Výsledkem je, že struktura a zasazení různých druhů ozbrojených sil jsou stále více záležitostí integrovaných ozbrojených sil.

Nehledě na vazby mezi třemi tradičními oblastmi odpovědnosti jednotlivé druhy ozbrojených sil i nadále působí jako důležité stavební bloky integrované obrany. Hrají důležitou úlohu při podpoře rozvoje v těchto oblastech:

a) Profesionalizace. Způsoby, jimiž jsou vedeny operace v každém ze tří prostředí, jsou i nadále velmi odlišné. V závislosti na tom, zda konflikt probíhá na zemi, na moři nebo ve vzduchu, mají ozbrojené síly zcela odlišné charakteristiky a silná a slabá místa. Každý z druhů ozbrojených sil má odlišné strategické, operační a taktické použití a každý z nich klade zvláštní požadavky týkající se specifických dovedností a zkušeností. Námořnictvo, pozemní vojsko a letectvo jsou i nadále primárními národními institucemi pro rozvoj a zasazení ozbrojených sil na souši, na moři a ve vzduchu. Proto působí jako instituce profesionalizace v rámci ozbrojených sil.

b) Konstruktivní soutěžení. Lze si představit různá řešení většiny současných problémů obrany. Konstruktivní soutěžení může podporovat inovativní myšlení a působit jako katalyzátor operačního rozvoje. Kromě toho zajišťuje, že zbraňové systémy budou zasazovány v souladu se základními principy (doktrínou).

c) Týmový duch, morálka a soudržnost. Tyto charakteristiky různých druhů ozbrojených sil mají i nadále životní důležitost pro vojenský personál, protože podporují týmovou spolupráci v míru a morálka a soudržnost v dobách krize a války.

Co je letecká síla?

Pojem letecká, respektive vzdušná síla (air power) nebylo vždy snadné definovat. Zpočátku existovala tendence považovat leteckou zbraň nikoli za specifický druh vojenské síly, nýbrž za pomocný prostředek pozemních a námořních sil. Kolem roku 1950 se chápání revolucionalizovalo a mnozí považovali leteckou sílu za všezahrnující pojem. Maršál britského královského letectva Sir John Slessor např. tvrdil, že „letecká síla je souhrnem letectva a všeho toho, na čem letectvo přímo nebo nepřímo závisí, jako rozvinutý letecký průmysl a civilní letectví, dobrá meteorologická služba, spolehlivé zásobování palivem atd.“.

Dnes je letecká síla často definována přesněji a je všeobecně považována za ryze vojenský pojem. Královské nizozemské letectvo používá tuto definici: „*Letecká síla je schopnost napomáhat při realizaci vojenských anebo politických cílů využíváním třetí dimenze*“.

Prostředky pro uplatňování letecké síly jsou početné a zahrnují každý systém, který může být použit při vojenských operacích ve třetí dimenzi, například pilotovaná a bezpilotní letadla, řízené rakety, balony a družice.

Letecká síla má specifické charakteristiky, které ji ve větší nebo menší míře odlišují od pozemní síly a námořní síly. Tyto charakteristiky je možno rozdělit na pozitivní charakteristiky, negativní charakteristiky anebo omezení a na podmíněné charakteristiky. Pozitivními charakteristikami jsou výška, rychlost a dosah. Kromě pozitivních charakteristik má letecká síla také svá omezení, jakými jsou omezená doba působení a omezená bojová zátěž. Podmíněné charakteristiky letecké síly – tj. ty, které mohou působit v negativním nebo pozitivním smyslu v závislosti na povaze existujících podmínek, jsou výdaje, závislost na základnách, technologii a informaci.

Použití letecké síly

Protože letecká síla má odlišné a specifické charakteristiky, má také odlišné a specifické použití, a to v míru, za krize a za války.

V míru může letectvo být hlavní stabilizační silou. V dobách krize a války má letecká síla hlavní použití při prosazování zvolené vojenské a operační strategie. Může být používána relativně nezávisle na pozemních a námořních silách, jakož i ve společných a kombinovaných operacích. To, zda bude možno používat letectvo efektivně, je ve velkém rozsahu určováno okolnostmi charakterizujícími povahu konfliktu. Může být používáno k plnění těchto funkcí:

a) Podpora. Schopnost letectva rozvinout se rychle ve vzdálených místech umožňuje národu poskytovat morální a fyzickou podporu spojencům a spřáteleným zemím po celém světě, čímž se posílí jejich rozhodnost k vyřešení krizové situace, a tím se upevní mezinárodní stabilita. Příkladem toho bylo zasazení letectva mnohonárodních sil po irácké invazi do Kuvajtu.

b) Humanitární operace. Když to okolnosti vyžadují, letectvo může dodávat lidem životní potřeby, když je pozemní přeprava nemožná. Příklady velkého rozsahu zahrnují „berlínský most“ 1948-49 a pomocnou operaci při hladomoru v Etiopii 1984-85. Příklady menšího rozsahu zahrnují potravinovou pomoc a pátrací a záchranné akce. Kromě toho může být letectvo použito také k evakuačním operacím a k nouzové humanitární pomoci (např. operace „Provide Care“ v Ruandě 1994).

c) Ověřování (verifikace). Letectvo může být použito k monitorování aktivit potenciálních agresorů a plnění smluvních závazků, a tím poskytovat výstrahu o hrozícím útoku, nebo dokonalejší potvrzení o mírových záměrech. Například v roce 1962 zjištění sovětských stanovišť balistických raket na Kubě umožnilo včas přijmout protipatření, aby byla vyloučena potenciální hrozba. Nyní, o tři desetiletí později, všudypřítomnost letadel z nich činí ideální prostředky pro monitorování opatření pro vytváření důvěry a ověřování dohod o kontrole výzbroje (např. s použitím letounů AWACS a průzkumných letů „otevřené nebe“).

d) Odstrašování. Jedinečná schopnost letecké síly rychle vytvářet a přemísťovat bojovou sílu a vytvářet všudypřítomnou „protihrůzbu“ působí na potenciálního agresora značným odstrašujícím účinkem. Tento odstrašující účinek se osvědčil během studené války a bude i v budoucnu nadále budit respekt u potenciálních agresorů.

e) Zadržování. Letectvo má schopnost vytvořit v krátké době značnou vojenskou sílu na periférii konfliktu, takže konflikt může být omezován. Rychlé rozvinutí mohutných leteckých sil v Perském zálivu za krize 1990 podalo Iráku jasný signál, aby upustil od agrese proti Saúdské Arábii. Rychlé vytvoření leteckých sil v Itálii stačilo, aby Srbsko upustilo od letecké intervence za války v Bosně-Hercegovině.

f) Odpověď na eskalaci. Schopnost letectva působit v hloubce nepřátelského území v každé době a dopravovat jaderné a konvenční zbraně na cíle umožňuje použít letectvo jako reakci na eskalaci během konfliktu. Agresor musí čelit možnosti, že jestliže bude stupňovat rozmach a účel konfliktu, oběť může zesílit svoje letecké akce a rozšířit svoje protiútoky na větší rozmezí cílů. V roce 1972, když severní Vietnamci oddalovali mírová jednání a vystupňovali svou agresi proti Jižnímu Vietnamu, Spojené státy reagovaly rozšířením svých bombardovacích útoků na Hanoj a Haiphong, čímž zastavily severovietnamskou agresi a přinutily Severní Vietnam k obnovení mírových jednání.

g) Obrana. Letecká síla může být použita k tomu, aby byl protivník zbaven možnosti účinně používat svoje vzdušné, pozemní, hladinové a ponorkové síly. Nejvýznamnějším příkladem obranné bitvy vedené letectvem proti letectvu je tzv. bitva o Británii, kdy byly letecké síly jediným použitelným prostředkem obrany Británie proti útoku.

h) Ničení. Rychlost, dosah a pružnost umožňují letectvu bezpříkladnou možnost soustředit palebnou sílu v čase a prostoru tehdy a tam, kde je to potřebné. Proto má letectvo značný potenciál ke způsobení značných ztrát všem druhům nepřátelských sil. Pozoruhodné příklady na souši zahrnují zničení německé 5. tankové armády a 7. armády v obklíčení u Falaise 1944 a severovietnamských sil útočících na An Loc 1972. Pozoruhodné příklady na moři zahrnují bitvy v Korálovém moři a u ostrova Midway 1942. Zavedení přesné řízené munice se značně zvýšenou přesností velmi zvýšilo ničivý potenciál letectva zvláště proti pozemním cílům.

i) Vyvedení z rovnováhy. Minimálně stejně důležitá jako ničivá schopnost letectva je jeho schopnost rozrušovat a vyvádět z rovnováhy. I když se letadlu nepodaří zničit jeho cíl, může vliv na morálku a soudržnost nepřátelské jednotky být tak vážný, že jednotka bude vyvedena z rovnováhy v duševním, morálním a fyzickém smyslu. Vyvedení z rovnováhy způsobí zpoždění a zmatek a naruší soudržnost jednotky. Způsobí také, že protivník je mnohem zranitelnější následujícími útoky. V červnu 1944 byla německá tanková divize Lehr vystavena nepřetržitým rušivým útokům během svého přesunu z Le Mans, aby zastavila spojenecké vylodění dne D. Ztráty, které divize za tohoto přesunu utrpěla, byly značné (přibližně 10 procent ze 220 vozidel), avšak důležitější bylo, že byla ztracena soudržnost jednotky a divize dorazila na bojiště „po kouskách“.

j) Rozvrácení. Letectvo může být použito k rozvrácení nepřátelských sil, aby byly zdrženy anebo zničeny, nebo aby bylo dosaženo volnosti pohybu na jiném místě. Na vojenské strategické nebo operační úrovni vojenské činnosti může být rozvrácení dosaženo soustředěním útoků proti strategickým cílům, přinucením protivníka k tomu, aby převedl svoje síly a prostředky od ofenzivních na defenzivní úkoly. Například za

druhé světové války spojenecká strategická bombardovací ofenziva přinutila Němce přidělit 10 000 kanonů, naléhavě potřebných u pozemního vojska, k protiletadlovým dělostřeleckým silám. Na počátku roku 1942 protiletadlové dělostřelectvo spotřebovalo 25 až 30 % celkové hodnoty německé zbrojní výroby.

k) Zdržování. Letectvo může také zdržovat nepřítele, a to účinky vyvedení z rovnováhy, ničení a rozvrácení. Za defenzivních situací vynucené zdržení umožní vlastním silám efektivněji čelit nepřátelskému útoku buď posílením obrany nebo zahájením protiútoků. Za ofenzivních situací umožní vlastním silám zabránit nepříteli v úniku. Na taktickém stupni selektivní letecké útoky na místa, kde může vzniknout zácpa (bottleneck), jako jsou mosty, a tak zdržet postup nepřátelských pozemních sil, nebo přinutit nepřítele, aby volil směr postupu tam, kde může být snáze zastaven nebo poražen. Např. v červnu 1944 byly dvě německé tankové divize přesunovány z východní fronty, aby napomohly zastavit vyloďení dne D. Trvalo jim pouze pět dnů, aby urazily 1600 km do Nancy ve východní Francii. Avšak v důsledku rušivých útoků jim trvalo dalších devět dnů, aby urazily zbývajících 320 km do Normandie.

l) Pozorování. Znat nepřátelské záměry a sestavu má zásadní význam pro správné plánování a úspěšné vedení operací. Letadlo může využívat svých pozitivních vlastností k tomu, aby bylo velkým přínosem při pozorování nepřátelských sil, a tím k rozpoznání jejich záměrů. Sir Walter Raleigh, významný vojenský historik, poznamenal: „Průzkum a pozorování nelze ničím nahradit; znalost předchází síle a vzduch je nejlepším místem, z něhož je vidět.“ Tento výrok zdůrazňuje skutečnost, že význam využití třetí dimenze pro pozorování byl stále uznáván. Použití vzdušného průzkumu za kubánské raketové krize zdůrazňuje klíčovou úlohu, kterou může letectvo hrát při pozorování.

Letecká strategie

Letecká strategie se zabývá používáním letecké síly pro realizaci politických strategických cílů. Každý konflikt vytváří svoje vlastní strategické priority. Když se čelí protivníkovi, který je schopen používat leteckou sílu, prioritou letecké strategie musí být dosáhnout potřebné úrovně nadvlády ve vzduchu. Zkušenost dokazuje, že pokud jí není dosaženo, všechny ostatní druhy leteckých, pozemních, hladinových a ponorkových operací se stanou velmi nesnadnými a často nemožnými. Tato síla má velmi rozsáhlé možnosti použití ve vojenské strategii. Pro uplatnění každé z vojensko-strategických aplikací letecké síly jsou nezbytné specifické druhy možností. Tyto možnosti mohou být plně efektivní, jestliže jsou spolu skloubeny do souborných účelových leteckých kampaní.

Pojem **letecká kampaň** je definován jako koordinovaná série leteckých operací určených k dosažení specifického strategického cíle. Existují tři kategorie letecké kampaně, které se vztahují k operačně-strategické úrovni nebo k úrovni letecké kampaně.

a) „Proti letectvu“. Kampaň „proti letectvu“ je definována jako plánování, organizace a rozvinutí letecké síly za účelem odstrašování, zadržování nebo porážky nepřátelských leteckých sil. Rozlišuje se mezi defenzivní kampaní proti letectvu a ofenzivní kampaní proti letectvu.

b) *Strategická letecká ofenziva.* Strategická letecká ofenzivní akce zahrnuje použití letecké síly ke zničení nebo poškození nepřátelských možností nebo vůle k zahájení vojenských operací.

c) *Akce proti pozemním a hladinovým silám.* V kampani proti pozemním a hladinovým silám se letecká síla používá společně s vlastními pozemními a námořními silami, aby byl protivník zbaven vojenské síly potřebné k obsazení území anebo používání moří.

Tyto tři letecké kampaně jsou komplementárními, nikoli alternativními strategickými nástroji. Důraz na možné kampaně se může měnit od stadia ke stadiu téhož konfliktu. Například během prvních dvou dnů šestidenní arabsko-izraelské války v roce 1967 Izrael zasadil skutečně všechny svoje letecké síly do kampaně proti letectvu. Ve zbývajících čtyřech dnech Izraelci zaměřili převážnou většinu svého leteckého úsilí do kampaně proti pozemním silám. Podobně, během prvních tří dnů války v Perském zálivu 1991, byla převážná část spojeneckého leteckého úsilí věnována kampani proti letectvu a strategické letecké ofenzivě, potom se postupně měnila v kampaň proti pozemním silám.

Kategorie leteckých operací uvedené výše jsou možné pouze s **integrovanou podporou**. Zde se rozlišuje mezi leteckými operacemi bojové podpory a pozemními operacemi a nebojovými podpůrnými operacemi.

a) *Letecké operace bojové podpory* jsou určeny ke zvýšení bojových možností leteckých, pozemních, hladinových a ponorkových sil. Letecké operace bojové podpory zahrnují doplňování paliva za letu, palubní výstražný a řídicí systém, společný radarový systém pro pozorování a udávání a ničení cílů atd. Tyto systémy bojové podpory mají za leteckých kampaní značnou přidanou hodnotu a z tohoto důvodu jsou známy jako „násobitelé síly“. Proto jsou považovány za „prostředky vysoké hodnoty“.

b) *Pozemní aktivity bojové podpory.* Efektivní provádění všech druhů leteckých operací závisí na řadě podpůrných pozemních funkcí. Tyto funkce jsou definovány jako hlavní neletové aktivity potřebné k zabezpečení leteckých operací. Zahrnují technické a logistické zabezpečení a aktivity týkající se výzbroje, zpravodajství, předpovídání počasí, řízení letového provozu, zajištění a protipožární ochrany.

Letecké kampaně jsou prováděny ve formě **úkolů a vzletů** (tasks and missions). Úkoly jsou prováděny, aby bylo dosaženo správně definovaného cíle. Vzlety uskutečňuje jedno nebo několik letadel na rozkaz ke splnění specifického úkolu.

Celková hierarchie letecké strategie, kampaní, úkolů a vzletů je znázorněna na **obr. 2**.

Obr. 2

Je udržování leteckých sil výhodné? Předně výzbroj špičkové technologie je drahá. Je snahou, aby vojenská letadla byla na technologické špičce, a proto jsou nákladná. Také výcvik osádek není levný. Moderní stíhací bombardovací letoun často stojí několik miliard. Navíc všechny formy vojenských operací jsou závislé na zabezpečení základnami. Armády v poli potřebují sklady pro svoje zabezpečení a námořnictvo potřebuje přístavní zařízení. Avšak letectvo je často více závislé na svých základnách než pozemní nebo námořní síly. Vrtulníky a některé letouny s pevným křídlem sice mohou vzlétat a přistávat svisle, ale většina letadel potřebuje vzletové a přistávací dráhy. A navíc všechna letadla potřebují vysokou úroveň zabezpečení na základně, jestliže mají dosáhnout maximálního počtu vzletů. Je-li tato zabezpečovací základna zranitelná, pak může být závislost na základně zdrojem potenciální slabosti.

Při hodnocení účinnosti zasazení letectva nesmíme zapomenout, že efektivní používání leteckých sil ve velkém rozsahu také závisí na dostupnosti informací. Na jedné straně jsou to „vnější“ informace, tj. data, jichž se používá pro přípravu a účinné plnění úkolu (informace o ohrožení, letu, počasí a cíli). Na druhé straně bude zahrnovat „vnitřní“ informace, tj. data vytvářené samotným nosičem, která mohou ovlivňovat účinnost úkolu. Letectvo může být úspěšné pouze tehdy, když budou ve správném čase a v přiměřeném množství k dispozici nezbytné informace především v „čase blízkém reálnému“.

Jakýkoli útok na území spojenců z jakéhokoli směru bude pokryt články 5 a 6 washingtonské smlouvy. Ať už tak, nebo onak, bezpečnost Aliance musí vzít v potaz globální kontext. Bezpečnostní zájmy Aliance mohou být poškozeny dalšími riziky rozličné povahy, včetně teroristických činů, sabotáží a organizovaného zločinu a přerušením přílivu životně důležitých zdrojů.

Z nové strategické koncepce NATO pro 21. století, schválené na washingtonském summitu 24. dubna 1999.